

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/162557,Ukazal-sie-drugi-numer-rocznika-Polish-Jewish-Studies.html>
18.05.2024, 11:58

Ukazał się drugi numer rocznika „Polish-Jewish Studies”

Data publikacji 08.04.2022

Jest to polsko-angielskie wydawnictwo Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone historii społeczności żydowskiej na ziemiach polskich w XX wieku. Redakcja periodyku pragnęła stworzyć swoiste forum do wymiany najnowszych ustaleń polskich i zagranicznych badaczy z różnych ośrodków naukowych, zajmujących się tą tematyką.

Badania nad historią Żydów polskich od wielu lat są przedmiotem dociekań badaczy w Polsce i na świecie. Studia takie są również prowadzone przez pracowników naukowych Instytutu Pamięci Narodowej w ramach m.in. Centralnego Projektu Badawczego IPN pt. *Dzieje Żydów w Polsce i relacje polsko-żydowskie w latach 1917-1990*. Z racji specyfiki tej instytucji badania koncentrowały się i koncentrują głównie na problematyce Zagłady lub relacji polsko-żydowskich w okresie II wojny światowej i czasach tuż po wojnie. Pod szyldem IPN powstało też wiele publikacji popularnonaukowych oraz edukacyjnych.

Relacje polsko-żydowskie, z uwagi na ich stopień skomplikowana i wzajemnego przenikania się na przestrzeni dziejów, potrzebowały takiego miejsca gdzie mogłyby być zaprezentowane wyniki ogólnopolskich oraz regionalnych badań. Taką przestrzeń daje periodyk „*Polish-Jewish Studies*” (PJS), który jest wydawnictwem w całości dedykowany tej tematyce. Z tym też związana jest struktura publikowanych materiałów – periodyk dzieli się

Okładka nr 2 - Okładka drugiego numeru „Polish-Jewish Studies”

na trzy części: „Studia”, „Recenzje/Polemiki” i „Kronika”. Dwujęzyczne opracowanie materiałów daje też gwarancję dotarcia z wynikami badań do odbiorcy zagranicznego i popularyzację wiedzy o relacjach polsko-żydowskich.

Pierwszy numer, który ukazał się w 2020 r., dotyczy głównie okresu II wojny światowej i porusza zagadnienia związane z relacjami polsko-żydowskimi w tym okresie.

Choć w drugim numerze znajdziemy artykuły dotyczące okresu poprzedzającego dwudziestolecie międzywojenne – artykuł Mateusza Pielki o relacjach między asymilatorami a syjonistami i artykuł Grzegorza Berendta o okupacji niemieckiej na Polesiu podczas I wojny światowej to dominują w nim teksty związane z losami Żydów w II Rzeczypospolitej oraz utworzonym przez Rzeszę Niemiecką Generalnym Gubernatorstwie. Tomasz Domański podjął temat konwersji Żydów na katolicyzm. Marek Jedynak i Piotr Gontarczyk zajęli się kwestiami udziału Żydów w walce z niemieckim okupantem podczas II wojny światowej, Mirosław Szumiło poruszył kwestię udziału Żydów w ruchu komunistycznym w II Rzeczypospolitej. W najnowszym numerze czytelnicy znajdą także recenzje sześciu polskich i zagranicznych pozycji dotyczących tematyki relacji polsko-żydowskich jakie ukazały się drukiem w ostatnich latach. W tym dziale na szczególną uwagę zasługuje przygotowana przez Radosława Józwiaka obszerna analiza wspomnień Szragi Fajwla Bielawskiego opracowanych przez Jana Grabowskiego, która wpisuje się w nurt studiów źródłoznawczych. Skrupulatne badania m.in. pozwoliły Józwiakowi odstąpić nie tylko bezrefleksyjne odwoływanie do Bielawskiego, jak czyni redaktor naukowy wspomnień, ale również szereg przykładów manipulowania wspomnieniami Bielawskiego przez Grabowskiego.

[Obydwa tomy „Polish-Jewish Studies” są dostępne w formie cyfrowej na stronach Instytutu Pamięci Narodowej](#)

Ważne!

Redakcja zachęca historyków specjalistów, a także badaczy z dziedzin pokrewnych, którzy zajmują się obszarem studiów żydowskich, do nadsyłania tekstów. Nasze łamy pozostają również otwarte dla młodych badaczy, regionalnych pasjonatów historii czy nauczycieli. Zapraszamy do dzielenia się za naszym pośrednictwem efektami własnych badań i działań.

Co jeszcze robi IPN?

Dbamy o pamięć o polskich Żydach i prowadzimy prace związane z dokumentowaniem ich losów.

27 stycznia br., w Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu, IPN przekazał do zasobu Muzeum Treblinka przedmioty należące do więźniów niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady i obozu pracy z lat 1941–1944, odnalezione podczas prac Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie. Przedmioty odnaleziono w trakcie prac prowadzonych w dniach 12–29 listopada 2019 roku, podczas

ogłędzin tzw. Miejsca Straceń oraz terenów wokół obozu.

15 marca br. Instytut Pamięci Narodowej, we współpracy z Państwowym Muzeum na Majdanku, zorganizował upamiętnienie 80. rocznicy pierwszej deportacji Żydów do niemieckiego obozu zagłady w Bełżcu. W uroczystości na terenie Muzeum i Miejsce Pamięci w Bełżcu wzięli udział przedstawiciele samorządów Lubelszczyzny, Podkarpacia i Małopolski, Kościołów i związków wyznaniowych, w tym naczelny rabin Polski Michael Schudrich. Udział w ceremonii wzięły instytucje kultury, środowiska kombatanckie oraz lokalna społeczność.

W 2020 IPN sprowadził do Polski z Izraela i prezentuje w różnych miejscach w całym kraju rzeźby Samuela Willenberga. Dzięki naszym staraniom ta niezwykła kolekcja ukazująca koszmar niemieckiego obozu zagłady w Treblince pozostała w Polsce także w 2022.

[Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga” jest także dostępna on-line.](#)

[Więcej na ten temat.](#)

Staraniem Instytutu Pamięci Narodowej oraz Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego został kompleksowo odnowiony cmentarz wojenny ofiar Holocaustu w Wolbromiu.

IPN Produkuje oraz uczestniczy w produkcji filmów o tematyce polsko-żydowskiej

[Film dokumentalny *Paszporty Paragwaju*, reż. Robert Kaczmarek, 2019.](#)

[Film dokumentalny „Polmission. Tajemnice paszportów”, reż. Jacek Papis, 2020.](#)

Wydajemy wiele publikacji

Monografie

Żydzi i wojsko polskie w XIX i XX wieku, red. Tomasz Domański, Edyta Majcher-Ociesa, Kielce-Warszawa 2020.

Roman Gieroń, *Półmrok. Procesy karne w sprawie przestępstw okupacyjnych popełnionych przez chłopów wobec Żydów w wojewódzkie krakowskim*, Kraków 2020.

Dzieje społeczności żydowskiej powiatu gorlickiego podczas okupacji niemieckiej 1939-1945, Michał Kalisz, Elżbieta Rączy, Rzeszów-Warszawa 2019.

Studia i materiały

Tomasz Domański, *Korekta obrazu? Refleksje źródłoznawcze wokół książki „Dalej jest noc. Losy Żydów w wybranych powiatach okupowanej Polski”, t. 1-2*, red. Barbara Engelking, Jan Grabowski, Warszawa 2019.

Nasi sąsiedzi Żydzi. Z dziejów relacji polsko-żydowskich na Kielecczyźnie w XX wieku, red. Agnieszka Dziarmaga, Dorota Koczwańska-Kalita, Edyta Majcher-Ociesa, Kielce 2018.

Słowniki i leksykony

Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, t. 1., oprac. Aleksandra Namysło, Martyna Grądzka, Warszawa 2019.

Relacje i wspomnienia

Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939-1945, t. 1-5: Dystrykt warszawski Generalnego Gubernatorstwa, Dystrykt krakowski GG, Dystrykt lubelski GG, Dystrykt radomski GG, Dystrykt Galicja GG i Wołyń, red. Sebastian Piątkowski, Warszawa 2020.

Pamiętali... Pamiętamy... Pamiętajcie... Wspomnienia Żydów polskich, oprac. Michał Zajda, Paweł Skorut, Kraków-Warszawa 2019.

Wydawnictwa Instytutu Pamięci Narodowej, dotyczące zagłady Żydów podczas II wojny światowej, zostały zaprezentowane w katalogu publikacji IPN obejmującego lata 2000-2021 ([jest dostępny online pod adresem](#)).